

Бондар-Підгурська О.В., Мирна Н.М., Полонський І.О. Ситуаційний підхід до управління інноваційною політикою підприємств України в умовах необхідності реалізації цілей сталого розвитку. Україна у світових глобалізаційних процесах: культура, економіка, суспільство: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 25-26 березня 2020 року). Київ: Вид. центр КНУКіМ. 2020. Частина 2. С.149-151

Секція 8: Економіка сталого розвитку: підприємство, регіон, країна.

***Бондар-Підгурська О.В.**, канд.екон. наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
м. Полтава, Україна*

***Мирна Н.М.**, магістрантка,
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
м. Полтава, Україна*

***Полонський І.О.**, магістрант,
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
м. Полтава, Україна*

СИТУАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ПОЛІТИКОЮ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕОБХІДНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Забезпечення державного курсу на стійке економічне зростання та сталий розвиток України, шляхом реалізації інноваційної моделі розвитку, актуалізує питання організації протидії кризовим явищам та відродження нормального перебігу функціонування підприємств, потребує методичного та методологічного удосконалення ситуаційного управління. Тому, утвердження інноваційної моделі розвитку, пристосованої до вітчизняних умов, має стати визначальним пріоритетом державної політики нині, а інноваційний розвиток можна охарактеризувати як процес удосконалення національної економіки в нових умовах господарювання переважно за рахунок практичного розв'язання евристичних проблем та використання знань для вирішення різноманітних нових ситуацій.

Під час визначення національних цілей сталого розвитку (2016 року), які заплановано досягнути до 2030 року відбулося визначення та конкретизація їх

завдань за чотирма напрямми: 1) стале економічне зростання та зайнятість; 2) справедливий соціальний розвиток; 3) ефективне управління; 4) екологічна рівновага та розбудова стійкості. «Суспільне бачення розвитку України до 2030 року охоплює такі орієнтири для досягнення, як добробут та здоров'я населення, що забезпечуватимуться інноваційним розвитком економіки, побудованим на сталому використанні природних ресурсів. У структурі експорту передбачаються зміни, спрямовані на перехід від сировини та продуктів первинної переробки до продуктів і послуг із високим ступенем доданої вартості. Економічне зростання буде ґрунтуватися на моделі «зеленої» економіки. Завдяки заходам із енергозбереження та застосування енергоефективних практик має суттєво знизитися енергоємність ВВП. Частка виробництва екологічно чистої енергії неухильно зростатиме, витісняючи, перш за все, традиційні технології, що дозволить суттєво зменшити викиди парникових газів у атмосферу. Це сприятиме покращенню якості життя населення без шкоди довкіллю і стане вагомим чинником зростання тривалості життя» [1, с. 9-10]. Нині виокремлено 17 цілей сталого розвитку (ЦСР) і 169 завдань, перелік яких був офіційно затверджений на засіданнях Генеральної Асамблеї ООН у вересні 2015 року, що нині враховано усіма країнами світу.

Обґрунтування прямого зв'язку цілей Концепцій підтримки та розвитку інноваційної діяльності в контексті стійкого задоволення ЖВІ більшості населення України (відродження, модернізація та розвиток національної економіки на основі інновацій; утримання позицій на національному та міжнародних ринках; інтеграція у світовий економічний простір як повноправного партнера на взаємовигідних умовах; формування національного ринку об'єктів інтелектуальної власності, підвищення рівня та якості життя більшості населення України) із Цілями сталого розвитку тисячоліття можна розглядати у трьох площинах, зокрема *економічній* (8. Гідна праця та економічне зростання; 9. Промисловість, інновації та інфраструктура), *соціальної* (1. Подолання бідності; 10. Скорочення нерівності), *екологічній* (6. Чиста вода та належні санітарні умови; 7. Доступна та чиста енергія; 13.

Пом'якшення наслідків зміни клімату; 15. Захист і відновлення екосистем суші; 12. Відповідальне споживання та виробництво) [2, 3].

Саме в умовах необхідності реалізації цілей сталого розвитку підвищується доцільність використання ситуаційного підходу, що дозволяє відповідно до вимог часу і простору обирати та поєднувати економічні, соціальні, екологічні завдання, формувати шляхи їх реалізації завдяки ефективному управлінню інноваційної політики держави та підприємств (рис.1).

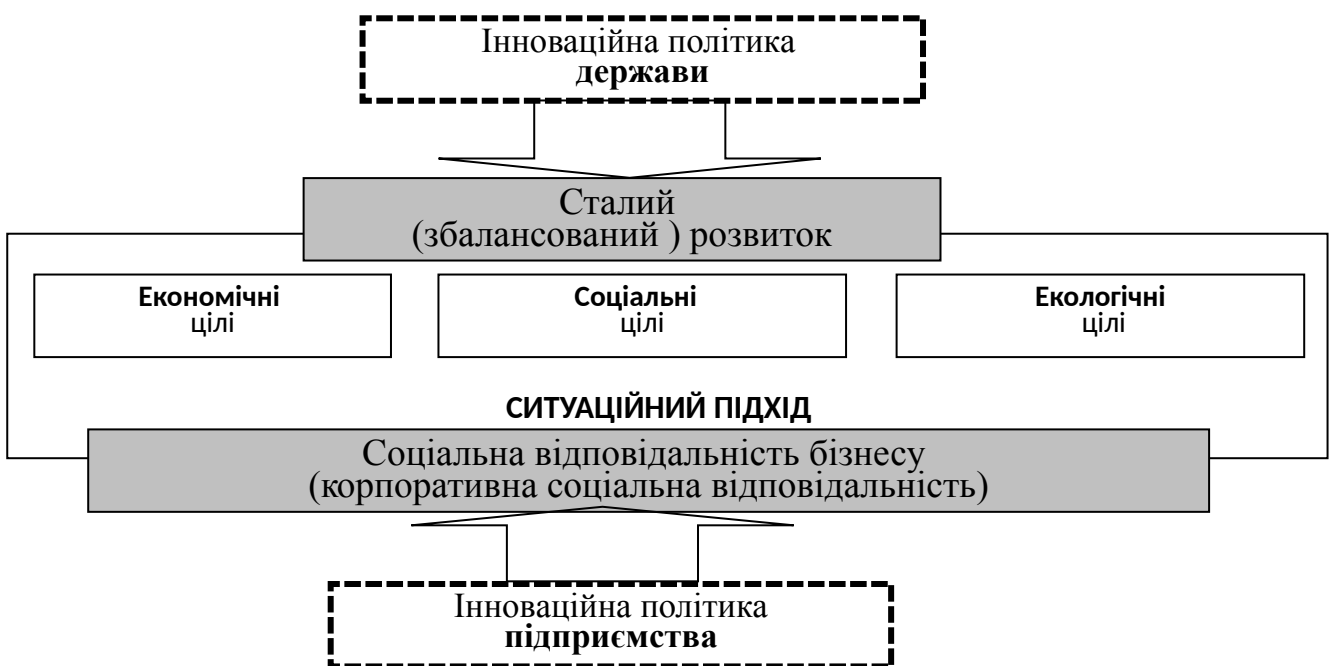

Рис 1. Схема обґрунтування доцільності застосування ситуаційного підходу до управління інноваційною політикою підприємств України в умовах необхідності реалізації цілей сталого розвитку

Джерело: авторська розробка

Реалізація цілей сталого розвитку може стати успішною лише за умови ефективного управління інноваційною політикою на всіх рівнях. При цьому актуалізуються питання щодо пошуку оптимального підходу до ефективного управління цим процесом в умовах непередбаченості, змін, високого динамізму зовнішнього середовища України. Так, потреби врахування часу та швидкості дозволяють надати перевагу саме ситуаційному підходу в додаток до системного і

процесного підходів, що обумовлює доцільність використання стратегічних і реактивних інновацій як засобів антикризового управління на мікро та макрорівнях. При цьому варто зауважити, що «інноваційна політика» створює умови для успішного виконання та досягнення соціальних, економічних і екологічних цілей сталого розвитку країни та корпоративної соціальної відповідальності (соціальної відповідальності бізнесу) на основі відродження національного виробництва [4], а сам термін використовується у розумінні «інноваційна політика держави» та «інноваційна політика підприємства». Так, *інноваційна політика держави* – це комплекс правових, організаційно-економічних та інших заходів держави, спрямованих на створення належних умов для розвитку інноваційних процесів в економіці, стимулювання впровадження результатів інноваційної діяльності у виробництво. *Інноваційна політика підприємства* – сукупність науково-технічних, виробничих, управлінських, фінансових та інших заходів, що пов'язані з просуванням нової або поліпшеної продукції на ринок [5]; це процес безперервного оновлення асортименту продукції, формування портфеля новизни та портфеля інновацій як основи підтримки його конкурентоспроможності у нині та довготерміновій перспективі, захисту від конкретних загроз.

Під час реалізації інноваційної моделі розвитку України виникають завдання, які в практиці управління за своєю суттю є або функціональними, або ситуаційними. Функціональні завдання визначаються розподілом праці, який склався у виробництві та управлінні, ситуаційні є наслідком порушення взаємодії спеціалізованих підсистем і елементів соціально-економічної системи, а також наслідком впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ, цілями економічного розвитку.

Нині соціально-економічною системою неможливо управляти ефективно, якщо вона має лише жорстко спеціалізовану структуру й традиційні механізми управління. Динамічність сучасної економіки, її здатність реалізовувати цілі управління, які постійно змінюються, можливо забезпечити лише за наявності та взаємодії двох елементів структури управління: один із них забезпечує вирішення стабільних (функціональних) завдань, інший – змінних, ситуаційних.

Проблемного характеру набуває навіть розв'язання стабільних завдань, які систематично повторюються і кожного разу відбуваються в нових умовах. Відповідно і процеси управління соціально-економічними системами мають використовувати раціональний симбіоз сучасних підходів до організації управління – функціонального й ситуаційного [6]. Отже, адаптивність сучасних соціально-економічних систем до інноваційної моделі розвитку, здатної забезпечити реалізацію ЦСР України може бути забезпечена шляхом доповнення існуючого механізму функціонування такими елементами, які здатні на основі ситуаційного підходу уможливити організаційне, економічне, технічне розв'язання комплексу виниклих проблем. При цьому необхідно мати надійне підґрунтя – ефективний ситуаційний менеджмент, що дозволить вчасно та результативно пробиватися паросткам нових соціально-економічних реформ. Таким чином, реалізація цілей сталого розвитку може стати успішною лише за умови ефективного управління інноваційною політикою на всіх рівнях, яке має здійснюватися, на думку авторів, на підґрунті використання ситуаційного підходу в додаток до системного та процесного, що обумовлено чисельними викликами і загрозами життєво важливим інтересам населення країни та високим динамізмом зовнішнього середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Національна доповідь 2017. Цілі сталого розвитку: Україна. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Київ, 2017. 176 с. URL: http://www.un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf (дата звернення: 18.012.2018).
2. Bondar-Podhurska Oksana, Gurbanov Nijat. Conceptual provisions of the support and development of innovative activities in the national economy for the sustainable satisfaction of the vital interests of the population. *Eastern European conference of management and economics (EECME 2019): international scientific conference* (Ljubljana (Slovenia), May 24, 2019). Ljubljana: Ljubljana School of Business, 2019. P. 180–182.
3. Бондар-Підгурська О. В. Науково-методологічні засади сталого інноваційного соціально орієнтованого розвитку економіки: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2016. 531 с.
4. Бондар О.В. Менеджмент інноваційної діяльності машинобудівних підприємств. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.06.02 – підприємництво, менеджмент та

маркетинг. Київський Національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ. 2002. 20 с.

5. Бондар О.В., Глебова А.О. Інноваційний менеджмент. Навчальний посібник. Київ.: «Освіта України», 2013. 480 с.

6. Бондар О.В. Ситуаційний менеджмент. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 728 с.